

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Факультет філології
Кафедра загального та германського мовознавства**

Силабус навчальної дисципліни

ЛАТИНСЬКА МОВА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

**Освітня програма
«Німецька мова і література, англійська мова»**

**Спеціальність
035 Філологія**

**Спеціалізація
035.043 Германські мови та літератури
(переклад включно) (перша – німецька)**

**Галузь знань
03 Гуманітарні науки**

**Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «27» серпня 2024 р.**

м. Івано-Франківськ - 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Латинська мова
Викладач (-і)	Паньків Уляна Любомирівна
Контактний телефон викладача	0973704170
Е-mail викладача	uliana.pankiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	https://kzm.pnu.edu.ua/hrafik-konsultatsij/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Освітній компонент «Латинська мова» для студентів-майбутніх германістів є важливим чинником розуміння шляхів формування спільного європейського культурного (у тому числі лінгвального), наукового та освітнього простору. Його вивчення спрямоване на засвоєння студентами короткого огляду історії латинської мови та її місця в генеалогічній класифікації мов, вивчення фонетики і графіки; засвоєння основ нормативної граматики, що дають можливість аналізу і перекладу адаптованих і оригінальних латинських текстів; вивчення латинської лексики як основи лінгвістичної та загальнонаукової термінології; ознайомлення із структурою латинської мови у зіставному аспекті з українською та німецькою мовами; розуміння основних тенденцій формування паремійного фонду класичних мов та його правильного використання у щоденному житті та професійній діяльності. Опанування курсу не тільки розвиває логічне мислення, але й закладає підґрунтя для усвідомленого сприйняття численних лінгвальних фактів флективних мов.</p> <p>Методи навчання: дедуктивний, індуктивний, зіставний, інтерактивні комп'ютерні технології (комп'ютерне тестування), самостійна робота.</p> <p>Методи контролю: фронтальне опитування, індивідуальне опитування, тестування, самостійний письмовий переклад адаптованого тексту; переклад оригінальних текстів, граматичний матеріал котрих відповідає вивченому матеріалу.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення дисципліни «Латинська мова» є формування у студентів теоретичних знань про систему і структуру латинської мови, її основні морфологічні категорії, граматичні форми та синтаксичні конструкції; виявлення впливу латинської мови на фонетику, морфологію та лексику германських і романських мов; підготовка майбутніх філологів на основі знання латинської мови до поглибленого вивчення обов'язкових та вибіркового курсів: «Вступ до мовознавства», «Вступ до літературознавства», «Основна іноземна мова (німецька)», «Зарубіжна література», «Лексикологія», «Історія української та зарубіжної культури».</p>	

Цілі: засвоєння студентами фонетики і графіки латинської мови, нормативної граматики, оволодіння уміннями і навичками читання, письма, граматичного аналізу і перекладу адаптованих і оригінальних латинських текстів; формування знань про структуру латинської мови та її лексичний склад; вміння грамотно вживати лінгвістичну термінологію латинського походження, розуміти наукові терміни і поняття, створені на ґрунті греко-латинських елементів, шляхи проникнення латинських лексем у сучасні європейські мови; аналізувати мовний матеріал з точки зору словотворчих та етимологічних характеристик лексичних одиниць; використовувати в практичній діяльності латинські крилаті вислови, паремії, абрєвіатури.

4. Програмні компетентності

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ✓ Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ✓ Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Фахові компетентності:

- ✓ Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
- ✓ Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
- ✓ Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).
- ✓ Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

5. Програмні результати навчання

- ✓ Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
- ✓ Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.
- ✓ Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
- ✓ Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.
- ✓ Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	-
семінарські заняття	30

самостійна робота		60	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова
2	035 Філологія	1	обов'язкова
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		Кількість годин	
		лекції	заняття сам. роб.
Тема 1. Короткий огляд історії розвитку латинської мови та її використання у європейському лінгвокультурному просторі на різних етапах його існування. Латина як основа метамови лінгвістики.		-	2 2
Тема 2. Латинський алфавіт. Звукова система латинської мови. Фонетична традиція. Довгота і короткість складу. Наголос.		-	2 4
Тема 3. Дієслово як частина мови, його словниковий запис. Дієвідміни дієслова. Теперішній час дійсного способу активного стану. Наказовий спосіб. Вираження заперечення.		-	2 4
Тема 4. Іменник як частина мови: граматичні категорії, словникова форма, визначення відміни. Перша та друга відміни іменників. Синтаксис простого речення.		-	2 4
Тема 5. Прикметники першої та другої відміни. Службові частини мови, їх словниковий запис. Займенникові прикметники.		-	2 2
Тема 6. Розряди займенників: особові, присвійні, зворотний, вказівні, відносні, питальні, означальні, заперечні.		-	2 4
Тема 7. Теперішній час дійсного способу пасивного стану. Синтаксис пасивної конструкції.		-	2 4
Тема 8. Часи системи інфекта: минулий час активного і пасивного стану.		-	2 4
Тема 9. Часи системи інфекта: майбутній час активного і пасивного стану		-	2 4
Тема 10. Прикметники третьої відміни: поділ на розряди за кількістю родових форм. Дієприкметник теперішнього часу активного стану, його роль у формуванні корпусу українських запозичень та німецькому словотворенні.		-	2 4
Тема 11. Ступені порівняння прикметників.		-	2 4

Суплетивізм в їх утворенні та зіставлення відповідних явищ в українській та інших європейських мовах. Прислівник.			
Тема 12. Четверта відміна іменників. Визначальна роль супіну в їх утворенні. Зіставлення з другою відміною іменників. П'ята відміна іменників. Порівняльна характеристика усіх п'яти відмін іменників.	-	2	4
Тема 13. Часи системи перфекта в активному і пасивному стані: минулий, давноминулий та майбутній час доконаного виду. Дієприкметник минулого часу доконаного виду пасивного стану.	-	2	4
Тема 14. Розряди числівників. Особливості відмінювання і вживання. Римський календар.	-	2	2
Тема 15. Латинська мова як етимологічне джерело запозичень в українській та інших європейських мовах, шляхи рецепції, проблеми ідентифікації.	-	2	4
Тема 16. Паремійний фонд класичних мов у лінгвокультурному просторі європейців: шляхи формування, особливості використання в літературних джерелах, проблеми перекладу.	-	-	6
ЗАГАЛОМ:	-	30	60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів і є сумою балів за виконання практичних завдань протягом аудиторних семінарських занять, контрольну роботу, самостійну роботу та бали, отримані під час іспиту. Допуск до іспиту передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів).</p> <p>Студент, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2 на консультаціях викладача (виконання індивідуальних завдань за матеріалом пропущених тем або складених з негативним результатом).</p>		
Вимоги до	Передбачена одна письмова підсумкова контрольна робота з		

письмових робіт	максимальною оцінкою 10 балів.
Семінарські заняття	<p>Оцінюється відвідуваність семінарських занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість 30 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з ваговим коефіцієнтом 6.</p> <p>Знання студента оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:</p> <p>«відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>«незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується робота студента на семінарських заняттях та результати опрацювання пропущеного з поважних причин програмового матеріалу.</p> <p>При виставленні допуску до іспиту (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студента (бали), набрані на семінарських заняттях (максимум 30 балів), результати підсумкової контрольної роботи (максимум 10 балів) та отримані протягом тижня контролю самостійної роботи (КСР) результати (максимум 10 балів) за засвоєння самостійно опрацьованого матеріалу.</p>
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – екзамен у формі письмової роботи, котра передбачає завдання із самостійного перекладу,

граматичного аналізу тексту та лексичного матеріалу
Студент, який не набрав 25 балів за відомістю №1,
користується правом повторного перескладання іспиту.

8. Політика навчальної дисципліни

Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.

Академічна доброчесність:

Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до [Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#) та [Процедури забезпечення дотримання академічної доброчесності](#).

Відвідування занять:

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях, пропуски та запізнення без поважної причини, що передбачено [Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#). Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача.

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Перезарахування освітніх компонент:

Процедуру перезарахування унормовано [Положенням про порядок визнання результатів навчання та ліквідації академічної різниці](#) та [Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#)

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udemy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження

відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Бучко, Г. Є. Латинська мова: посібник для студентів гуманітарних спеціальностей / Ганна Євгенівна Бучко, О. І. Галаса. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2011. 160 с.
2. Гуменюк, Ж. Г. Латинська мова: навч. посібник для студентів гуманітарних факультетів / Ж. Г. Гуменюк, Т. В. Сторчова. 3-тє вид., переробл.; Рек. МОН. К. : Кондор, 2011. 340 с.
3. Оленич Р. М. Латинська мова. 2-е вид., виправлене. Львів : "Світ", 2001. 350 с. Режим доступу: <https://docplayer.net/71394117-Latinska-mova-p-m-olenich.html>.
4. Литвинов, В. Латинсько-український словник: у 4-х томах. т. 4. К. : Наук.думка, 2024. 843 с.
5. Лучканин С.М. Латинські сентенції (крилаті латинські вислови) з історико-літературним коментарем. К.: «Науковий світ», 2009. 140 с. Режим доступу: <http://lukl.kiev.ua/info/images/mat/Luchkanyn.pdf>.
6. Єрєміна О. Ю. Латинська мова : навч. посібник. Київ : ВПЦ «Київський університет» 2019. 336 с.
7. Петришин, М. Й. Repetitorium latinum. Pars prima: збірник вправ для контрольних і самостійних робіт / М. Й. Петришин, Г. М. Загайська. Чернівці : ЧНУ, 2021. 172 с.
8. Ревак, Н. Г. Латинська мова (для неспеціальних факультетів): підручник / Н. Г. Ревак, В. Т. Сулим. 3-є вид., стер.; рек. МОН. Вінниця : Нова Книга, 2011. 440 с.
9. Сафроняк О., Волощук В., Волощук М. Латинська мова. Львів: Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 457 с.

Додаткова:

1. Звонська Л. Л., Шовковий В. М. Латинська мова. К.: Книга, 2003. 528 с.
2. Корж Н. Г., Луцька Ф. Й. Із скарбниці античної мудрості. К.: Вища школа, 1994. 351 с.
3. Оліщук Р. Л., Олійник Л. Р. Латинська мова. Синтаксис. Львів : Вид-во

ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. 202 с.

4. Скорина Л.П., Скорина О.А. Латинсько-український, українсько-латинський словник. Київ: Обереги, 2004. 447 с.
5. Яковенко Н.М., Трипуз В.М. Латинська мова. Київ: Вища школа, 1993. 360 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/>
2. <https://www.cambridgescp.com>
3. <https://www.conted.ox.ac.uk/about/latin-language-courses>
4. <http://www.internetpolyglot.com/ukrainian/lessons-ln-uk>.
5. <https://latinaomnibus.pl/>
6. <http://www.medievist.org.ua>

Викладач _____ Уляна ПАНЬКІВ